

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

-

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

-

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

-

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

-

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

-

Muut huomiot

Vammaisfoorumi on 28 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Kiitämme lausuntopyynnöstä ja haluamme kiinnittää huomiota erityisesti vammaisten henkilöiden näkökulmasta seuraaviin seikkoihin:

Alkuhaastattelun sisällön osalta Vammaisfoorumi pitää erityisen tärkeänä vammaisuuden huomioimista. Jotta kotoutujan vammaisuus tunnustetaan entistä paremmin, tulisi tämä huomioida ja sanoittaa alkuhaastattelun sisällössä. Asetuksessa on nostettu erityisesti esim. mielenterveyspalveluiden tarve ja toivomme, että vammaispalveluiden sekä apuvälineiden tarve tulisi myös selkeästi näkyviin. Alkuhaastattelussa tulisi selvittää myös vammaispalveluiden tarve. Luku- ja kirjoitustaidon sekä suomen ja ruotsin kielen taidon lisäksi tulisi huomioida mitä muita kieliä maahanmuuttaja osaa ja missä määrin. Tämä on tärkeää myös työllisyysnäkökulmasta; Suomessa on työpaikkoja, joissa työkielenä on esim. englanti.

Yhteiskuntaorientaatiosta puuttuu kokonaan vammaisnäkökulmat. Vammaisuus koskettaa monia maahanmuuttajataustaisia, varsinkin pakolaistaustaisia, jotka tulevat erilaisista konfliktialueista. Maahanmuuttajan tiedonpuutteen tai ennakkoluulojen takia vammaisuuteen voidaan liittää hyvinkin negatiivisia ja vääränlaisia luuloja ja tämän takia onkin erityisen tärkeää, että vammaisuutta käsitellään ja tuodaan esiin Suomalainen ja Eurooppalainen vammaiskäsitys. Monikielistä yhteiskuntaorientaatiota toteutettaessa on huomioitava saavutettavuus ja esteettömyys, erityisesti kuulo- ja näkövammaisten henkilöiden osalta. On Varmistettava että kuulo- ja näkövammaiset saavat heille soveltuvaa opetusmateriaalia ja opetus on kaikin tavoin esteetöntä. Kuulovammaisen voi tarvita vammaisen henkilön tulkkauksen palvelua niin että mukana on myös kansainvälisen viittomakielen tulkki. On tärkeää, että kansalliskielten lisäksi huomioidaan kielet, joiden puhujien kielellisistä oikeuksista säädetään laissa kuten saame ja suomen- ja suomenruotsalainen viittomakieli.

Pidämme hiukan ongelmallisena sitä, että lainsäädännön tarkastelun painopisteenä on yksilön velvollisuuksien rikkomisen seuraukset. Tällöin unohdetaan yksilön oikeudet mm. yhteiskuntaan nähden. Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilmassa olemme jo yli vuosikymmenen neuvoneet ja ohjanneet maahanmuuttajia palveluiden piiriin. Suurimmalla osalla asiakkaistamme on paljon tiedollisia puutteita nimenomaan omien oikeuksien toteutumisen näkökulmasta, kuten vammaispalvelut ja työllistymisen tuet vammaiselle henkilölle. Vammaisfoorumi toivoo, että vammaisjärjestöt otetaan mukaan sekä asiantuntija- että toteuttajarooliin kun yhteiskuntaorientaatiota vammaisille kotoutujille suunnitellaan ja toteutetaan. Vammaisten tukikeskus Hilma on ollut kehittämässä yhteiskuntaorientaation oppimateriaalia Suomen pakolaisavun ja Opetushallituksen yhteishankkeessa. Yhteistyön tuloksena oppimateriaaliin on tulossa Terveys- ja Hyvinvointiosioon, Vammaisena Suomessa-alasivu. Toivomme että tämä huomioitaisiin myös lainsäädännössä. Vammaisjärjestöt antavat mielellään asiantuntemuksensa käyttöön myös vammaisia maahanmuuttajia koskevissa asioissa.

Vammaisfoorumi ry

Veera Florica Rajala

Anni Kyröläinen

puheenjohtaja

pääsihteeri

p. 045 217 4936

anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

Ignatius Katri
Vammaisfoorumi ry